ພຣະທຳດານີເອນ - ໜຶ່ງຮ້ອຍຫ້າສິບ

Hiika Hisqi’eel 37 fi Barbaachisummaa Isaa Guyyoota Dhumaatiif qabu

Jeff Pippenger

2024-03-21

Erga Hisqi’eel adeemsa saboonni lamaan tokko ta’anii ta’an ibsee booddee, sabichi Mootii Daawitiin akka bulfamu, Innis isaanii wajjin kakuu akka galu, akkasumas dunkaanichi Isaa isaanii wajjin akka ta’u ni ibsa.

> Isaanis sanas waaqeffata isaanii, yookaan wantoota jibbisiisoo isaanii, yookaan irra-daddarbuu isaanii keessaa tokkoon iyyuu of xureessan hin ta’an; ani garuu iddoo isaanii hundumaa keessaa, isa keessatti cubbuu hojjetan sana keessaa isaan nan oolcha, isaan nan qulqulleessas; akkasitti isaan saba koo in ta’u, anis Waaqa isaanii nan ta’a. Garbichi koo Daawit immoo isaan irratti mootii in ta’a; hundi isaanii tiksee tokko in qabaatu; isaanis seera murtii koo keessatti in deddeebi’u, sirna koo in eegu, in raawwatus. Isaan biyya ani Yaaqoob garbicha kootti kenne, biyya abbaan isaanii keessa jiraatan sana keessa in jiraatu; isaanis, isaanuma, ijoolleen isaanii, ilmaan ijoollee isaanii illee bara baraan achi keessa in jiraatu; garbichi koo Daawit immoo bara baraan isaanii irratti bulchaa in ta’a. Kana malees ani isaanii wajjin kakuu nagaa nan godha; kun kakuu bara baraa isaanii wajjin in ta’a; ani isaan nan dhaaba, isaan nan baay’isa, mana qulqullummaa koos gidduu isaanii keessa bara baraan nan kaa’a. Dunkaanni koos isaanii wajjin in ta’a; eeyyee, ani Waaqa isaanii nan ta’a, isaanis saba koo in ta’u. Yommuu mana qulqullummaa koo gidduu isaanii keessa bara baraan ta’u, saboonni ormaa akka ani Waaqayyo Israa’elin qulqulleessu in beeku. Hisqi’el 37:23–28.

Hisqi’el boqonnaa soddomii-torbaa keessatti chaappaan namoota kuma dhibba tokkoo fi afurtamii afurii akkamitti ta’u ibsa bal’aa baay’ee kenna. Uleen lameen sun yeroo waaqayyummaan namaoomaa wajjin walitti makamu saba tokko ta’u qabu; isaan irrattis mootii tokko ni ta’a. Sabni tokko sun waldaa Waaqayyoo isa guyyoota dhumaa ti; isaanis namoota kuma dhibba tokkoo fi afurtamii afurii dha. Uleen lameen sun mootummaa kaabaa fi mootummaa kibbaa Israa’elitti yeroo bittinneeffamuu lamaan agarsiisu. Uleen lameen sun warra Phaawulos “qaama” jechuun ibsu dha; innis yeroo Kiristoosin “mataa” qaama sanaa jedhee ibsutti. Hisqi’el “mataa” Phaawulosiin “mooticha Daawit” jedhee ibsa; “qaama” immoo “saba tokko” jedhee ibsa.

Bara ergaa Adventizimiif bara 1856 keessatti kenname keessatti, akkuma Hiram Edson bara 1856 keessatti “yeroo torba” irratti walitti aansa hin xumuramneen bakka bu’e keessatti, Edson jalqabbiilee yeroo lameenii kan “yeroo torbaa” lamaan isaanii iyyuu ilaalchisee, raajii Isaayaas boqonnaa torbffaa keessatti waa’ee waggoota jahaatamii shan ibsu akka tuqaa wabii Macaafa Qulqulluu ta’etti eeru. Raajiin yeroo waggaa jahaatamii shan kun haala hiikni isaa ifatti hin mul’anne keessatti kaa’ameera; kunis kutaa kitaaba Mul’ataa keessatti, “kan gurra qabu haa dhaga’u” jedhan wajjin wal fakkaata. Yoo ija hubachuun argu qabdaatte, fi gurra hubachuun dhaga’u qabdaatte, kutaa sana keessatti wanti dinqisiisaan baay’ee tokko jira.

> Mataan Sooriyaa Damaasqo, mataan Damaasqos Resiin; waggaa jahaatamii shanii keessatti Efreem akka saba hin taaneetti caccabee ni bada. Mataan Efreem Samaariyaa, mataan Samaariyaa immoo ilma Remaaliyaa ti. Yoo isin hin amanne ta'e, dhugumaan jabaattanii hin dhaabattan. Isaayyaas 7:8, 9.

Raajjiin waggaa jahaatamii shanii kun bara dhaloota Kiristoos dura 742 keessatti jalqabame; waggoota jahaatamii shan sana keessatti, waggaa kudha sagalii booddee bara dhaloota Kiristoos dura 723 keessatti, mootummaa kaabaa Israa'el Ashuuriin garbummaatti geeffame; yeroo waggoonni sun bara dhaloota Kiristoos dura 677 keessatti xumuraman immoo Minaaseen Baabiloniin booji'amee fudhatame. Waggoonni jahaatamii shan sun akkasumas raawwiiwwan bittinnaa saboota lamaan dhuma isaanii, kanneen seenaa Hisqi'eel keessatti ulee tokko ta'an, keessatti ni bakka bu'aniiru. Isaanis tartiibaan bara 1798, 1844 fi 1863 agarsiisaniiru. Lakkoofsa keeyyattootaa keessatti ergaa bara 1863 keessatti didame adda baasan sana keessaa, mul'ata raajii addaa tokko, isa raajiin sun keessatti marfamee dhiyaate, ni argama.

Kun mul'ata "mataan" biyya tokkoo magaalaa guddoo ishee akka ta'e, akkasumas "mataan" magaalaa guddoo sanaas mootii akka ta'eedha. Innis mul'ata kanaaf dhuga-baatota lama dhiheessa; ergasii immoo raajii fi mul'ata guutuu sana jecha iccitii kanaan xumura: "Yoo hin amanne taatan, dhuguma hin jabaattanii." Yoo mootichi mataa akka ta'e, akkasumas mataan magaalaa guddoo akka ta'e hin amanne taatan, isin hin jabaattan.

Uummanni Hisqi'eel kan ulee mootummaa kaabaa fi mootummaa kibbaa lamaan walitti qabuudhaan argamtu, mootii akka qabaattu ture; kunis mataa dha, jechuunis magaalaa guddoo saba sanaa. Kutaan Hisqi'eel guutuun amala raajii chaappessuu dhibba afurtamii afur kuma keessaa, jechuunis walitti makamuu Waaqummaa fi namummaa yeroo sagalee malakata torbaffaa Islaamaa balaa sadaffaa dhageessifamu keessatti ta'u agarsiisa.

Guyyoonni afuuffannaa Malakata Torbaffaaffaa, Mul'ata boqonnaa kudhan keessatti, yeroo "yeroon si'achi hin jiraatu" jedhame jalqaban; kunis Onkoloolessa 22, 1844 ture, yeroo ergamaan sadaffaan dhufe. Yeroo sana keessatti Yohaannis hadhaa guyyaa sanaa ni mudate; achumattiis inni mana qulqullummaa safaruudhaaf ajajame, garuu seenaa waggoota kuma tokkoo fi dhibba lamaa fi jaatama kan mana qulqullummaa fi loltoonni itti miidhamaa turan irraa dhiisuudhaaf itti himame; yeroo sun warra Ormaatiif kennameera ture.

> Maleekaan ani galaanaa fi lafa irra dhaabatee arge harka isaa gara samii ol in kaase; isa bara baraan jiraatuun, isa samii fi wantoota isa keessa jiran, lafa fi wantoota isa keessa jiran, galaanaa fi wantoota isa keessa jiran uumeen ni kake; yeroon si'achi akka hin jiraanne. Garuu guyyoota sagalee maleekaa torbaffaatti, yeroo inni malakata afuufuu jalqabuttti, akkuma inni garboota isaa raajotaatti lallabe, icciitiin Waaqayyoo ni raawwatama. Sagaleen ani samii keessaa dhaga'e sunis deebi'ee na dubbise, akkana jedhe; Dhaqi, kitaabicha xinnoo harka maleekaa galaanaa fi lafa irra dhaabatee jiru keessatti banamee jiru sana fudhadhu.
>
> Anis ergamaa bira dhaqee, "Macaafa xinnaa sana naa kenni" isaan jedheen. Innis, "Fudhadhuutii nyaadhu; garaa kee ni hadheessa; afaan kee keessatti garuu akka dammaa ni mi'aawa" naan jedhe. Anis macaafa xinnaa sana harka ergamichaa keessaa fudhadhee

> nyaadhe; afaan koo keessatti akka dammaa mi’aawaa ture; akkuma ani isa nyaadheen garuu garaan koo ni hadhaa’e. Innis naan jedhe, “Ati amma illee saba hedduu, mootummaa hedduu, afaanota hedduu, fi mootota duratti raajii dubbatta.” Uleenis akka bokkuu tokkootti fakkaatu naa kenname; ergamichis achi dhaabatee, “Ka’iitii mana qulqullummaa Waaqayyoo, iddoo aarsaa, fi warra achi keessatti waaqeffatan safar” jedhe. Oobdii mana qulqullummaa alaa ta’e garuu dhiisi; isa hin safarin; inni saboota Ormaatiif kennameeraatii; isaanis magaalaa qulqullittii ji’oota afurtamii lama miillaan ni dhidhiitu. Mul’ata Yohaannis 10:5–11:2.

Mana qulqulliin Yohaannis Onkoloolessa 22, 1844 irratti safaruuf ture, mana qulqullummaa isa “keessa warri waaqeffatan” qaban ture. Odaan alaa garuu dhiifamuu qaba ture. Mana qulqullummaa iddoo aarsaa qabu, akkasumas keessa isaa warri waaqeffatan jiran, inni sun Iddoo Qulqulluu mana qulqullummaa samii ti. Odaa alaa keessatti iddoo aarsaa tokko ture, garuu inni sun dhiifamuu qaba ture; kanaafuu mana qulqullummaa Waaqayyoo keessatti iddoon aarsaa biraa inni jiru qofa iddoon aarsaa ixaanaa, kan Iddoo Qulqulluu keessatti argamu dha. Yeroo ergamaan sadaffaan bara 1844tti dhufe, kan dhufaatii ergamaa sadaffaa yeroo jalqaba yeroo mallattoo kennuutti Fulbaana 11, 2001 irratti ta’e fakkeesse, mana qulqullummaa sun kutaa lama qofa of keessaa qaba ture.

Iddoo Qulqulluun fakkeenya Waldaa ture; Phaawulos ishee akka qaamaatti adda baasee ibse, Iddoo Hundumaa caalaa Qulqulluun immoo mataa qaamichaa fakkeenya ture. Iddoon qulqulluun fakkeenya namummaa ti; Iddoon Hundumaa caalaa Qulqulluun immoo fakkeenya waaqummaa ti. Iddoon aarsaa, fi aarri iddoo aarsaatii ol ba’ee, ka’ee gara Iddoo Hundumaa caalaa Qulqulluutti seene, bakka namummaan waaqummaa wajjin wal qunname agarsiisa. Ilmaan namaa Iddoo Hundumaa caalaa Qulqulluutti mootummaa isaanii amantiidhaan qofa seenuu danda’u; muuxannoon warra amanamoo garuu Iddoo Qulqulluu keessatti argama.

Achi isaan, akka buddeena gabatee buddeena agarsiisaa irra jiruun bakka bu’ameetti, Dubbii Waaqayyoo nyaachuu qabu. Achi isaan, akka ibsaan isaanii fuula namootaa duratti ifu, akkasumas Abbaa isaanii isa samii ulfina kennuuf, akka ibsa caccabaa torba qabuu isa nuti Waldaa akka bakka bu’u beeksifamneetti, godhuu qabu. Achi isaan, yeroo kadhannaan isaanii ga’umsa Kiristoosiin wajjin gara fuula Waaqayyummaa sanaatti ol ba’utti, Waaqummaa wajjin wal qunnamsiisuu qabu.

Bara 1798 irraa jalqabee hanga 1844tti, Abbaan Ijaarsa Mana Qulqullummaa mana qulqullummaa namummaa isa mana qulqullummaa Waaqummaa Isaa wajjin walitti makuuf yaade kaase; garuu namummaan fincile. Akka bara 2001tti immoo, inni deebi’ee mana qulqullummaa namummaa, isa kuma dhibba afurtamii afur ta’ee bakka bu’amu, kaasuudhaan jira. Akka Hisqi’eelitti, “mootiin Daawit” saba irratti ni mootummaa; sabni sunis sulula lafee du’aa gogaa Laawodiiqeyaa irraa gara loltoota humna guddaa ta’anitti ni geeddarama; loltoonni sunis yeroo seerri Dilbataa dhihoo dhufuitti alaabaa fakkaatanii ol ni kaafamu.

The southern kingdom of Judah, is where the capital city of Jerusalem was located, and the nation, king and capital represent the “head.” Surely if you believe, you shall be established. In the relationship of the northern and southern kingdoms, Judah was the “head,” it was where the

capitol was, and it is the city which the Lord chose to place His name. The northern kingdom was the “body”. Because of Solomon’s apostasy the Lord raised up adversaries against Solomon. One of those adversaries was Jeroboam, who became the first king of the divided northern kingdom of Israel.

> Yerebo’aam ilmi Nebaat, namichi Efraataa kan Zeredaatii, tajaajilaa Solomoon, maqaan haadha isaa Zeruaa, dubartii abbaan manaa irraa du’e ture—inni illee mooticha irratti harka isaa ol kaasé. Sababiin inni mooticha irratti harka isaa ol kaasesis kana ture: Solomoon Miiloo ijaaree, cabbiiwwan magaalaa Daawit abbaa isaa keessa turan ni suphē. Namichi Yerebo’aam immoo goota jabaa ture; Solomoon dargaggaan sun hojii irratti cimtuu akka ta’e arginaan, hojii mootummaa mana Yoseef hundumaa irratti isa muudate. Yeroo sanattis Yerebo’aam Yerusaalem keessaa ba’etti, raajiin Ahiiyaa namichi Shiiloo isa karaa irratti arge; innis uffata haaraa uffatee ture; isaanii lachanuu dirree keessatti qofa turan. Ahiiyaanis uffata haaraa isa irra ture qabee kutaa kudha lamaatti tarsaase; Yerebo’aamiinis akkana jedhe: “Kutaa kudhan ofii keetiif fudhadhu; Waaqayyo, Waaqni Israa’el, akkana jedhaatii: Kunoo, ani mootummaa harka Solomoon keessaa tarsaasee, gosoota kudhan siif nan kenna; (garuu inni tajaajilaa koo Daawitiif jedhee fi Yerusaalem magaalaa ani gosoota Israa’el hundumaa keessaa filadheef jedhee gosa tokko ni qabaata:)”
>
> Sababni isaani na dhiisanii, Ashtoreth waaqayyittii Siidoonotaa, Kemoosh waaqa Mo’aabotaa, fi Milkcom waaqa ilmaan Amoon waaqeffataniiru; karaa koo irraas hin deemne; waan ija koo duratti qajeelaa ta’e hojjechuuf, seera koo fi murtii koo eeguufis hin yaalle; akkuma Daawit abbaan isaa godhe sana miti. Haa ta’u malee, ani mootummaa guutuu harka isaa keessaa hin fudhadhu; garuu Daawit tajaajilaa koo, isa ani filadhe, sababni isaas inni ajajawwan koo fi seera koo eegeef, jedhee, guyyoota jireenya isaa hunduma keessatti isa bulchaa nan godha. Garuu mootummaa sana harka ilma isaa keessaa nan fudhadha, siifis nan kenna, jechuunis gosoota kudhan. Ilma isaatiif immoo gosa tokko nan kenna; kunis Daawit tajaajilaan koo Yerusaalem keessatti yeroo hundumaa fuula koo duratti ifa akka qabaatuuf; Yerusaalem immoo magaalaa ani maqaa koo achi kaa’achuuf ofii kootiif filadhe dha. 1 Mootota 11:26–36.

Sabni inni Hisqi’eel ullee lamaan sana lama walitti qabee uume, “Daawit” mootii isaa qabaachuuf ture; Daawit immoo Yerusaalem irraa mootummaa isaa geggeesse; isheen magaalaa mootummaa itti Waaqayyo maqaa Isaa kaa’uu filateedha. Gosoonni kudhan kaabaa mallattoo qaamaa turan; Yerusaalem immoo mallattoo mataa ture. Sababa cubbuu Minaaseetiin, bara 677 Dh.K.D. keessa Yihudaan boojuudhaan Baabilonitti geeffame; kunis mootummaa kibbaa irratti bittinaa’uu “yeroo torbaa” jalqabe. Yeroo sanatti Gooftaan Yerusaalemin ni gate.

> Ta’us ta’ee, Waaqayyo aarii isaa guddaa isa jabaataa san irraa hin deebine; dheekkamsi isaas sababii kaka’umsa hundaatiin Menaaseen isa ittiin kakaaseef irratti Yihudaa irratti boba’ee ture. Waaqayyos akkana jedhe, “Ani akkuma Israa’el fuula koo duraa irraa balleesse, Yihudaas akkasuma fuula koo duraa irraa nan balleessa; magaalaa Yerusaalem kana ani filadhe sanas nan gatee, mana ani itti, ‘Maqaan koo achi keessa ni ta’a’ jedhe sanas nan gataa.” 2 Mootota 23:26, 27.

Inni “mana” Yerusaalem keessaa Maqaa Isaa kaa’uuf kan filate ture; magaalaanii fi manni sunis

gatamanii turan; garuu Zakkaariyaasiin waadaan tokko kenname, Gooftaan Yerusaalemiin ammas ni filata jedhee.

Ergasiin Gooftaan deebisee akkana jedhe; Yaa Gooftaa maccaa, Yerusaalemii fi magaalaawwan Yihuudaa warra ati waggoota torbaatama kana dheekkamsa kee irratti buufteef, hamma yoomitti araara hin gootu? Gooftaanis ergamaa anaa wajjin dubbachaa ture sanaaf dubbii gaarii fi dubbii jajjaboo deebisee kenne. Ergamichi anaa wajjin mari'achaa ture sunis akkana naan jedhe; Iyya, akkana jedhii, Gooftaan maccaa akkana jedhu; Ani hinaaffaa guddaadhaan Yerusaalemii fi Xiyooniif hinaafa. Ani saboota nagaan taa'anii jiraniittis dheekkamsa cimaadhaan nan aare; ani xinnoo qofa aaree ture, isaan garuu dhiphina sana caalaatti itti fufsiisan. Kanaaf Gooftaan akkana jedhu; Ani araaraan gara Yerusaalem deebi'eera; manni koo ishee keessatti ni ijaarama, jechuun Gooftaan maccaa; funyoon safaraa immoo Yerusaalem irratti ni diriirfama.

Ammas iyyi, akkana jedhi, Waaqayyo maccaa akkana jedhu; Magaalonni koo badhaadhinaan amma illee ni babal'atu; Waaqayyos amma illee Xiyooniin ni jajjabeessa, Yerusaaleminis amma illee ni filata. Ergasii ani ija koo ol nan kaasee nan ilaale; kunoo, gaanfota afur nan arge. Anis ergamaa na wajjin dubbachaa tureen, "Isaan kun maal fa'i?" jedheen. Innis deebisee, "Isaan kun gaanfota Yihudaa, Israa'elii fi Yerusaalemiin bittimsan dha" naan jedhe. Waaqayyos ogeeyyii hojii muka hojjetan afur natti argisiise. Anis, "Isaan kun maal gochuuf dhufan?" jedheen. Innis dubbatee akkana jedhe; "Isaan kun gaanfota Yihudaa bittimsan dha; kanaaf namni tokko illee mataa isaa ol hin qabanne. Garuu warri kun isaan sodaachisuuf, gaanfota saboota Ormaa warra biyya Yihudaa irratti gaanfa isaanii ol kaasuudhaan ishee bittimsuuf ka'an achi keessaa buusuuf dhufan."

Anis immoo koo ol kaasee, nan ilaale; kunoo namichi tokko harka isaa keessatti funyoo safaraa qabatee ture. Anis, "Ati eessa dhaqxa?" jedheen isa gaafadhe. Innis, "Bal'inni ishee hammam akka ta'e, dheerinni ishees hammam akka ta'e arguuf Yerusaalem safaruuf nan dhaqa" naan jedhe. Kunoo, ergamaan ana wajjin dubbachaa ture ni ba'e; ergamaan kan biraas isa qunnamuuf ba'e; innis isaatiin, "Fiigi; dargaggoo kanaan, 'Sababa baay'ina namaa fi horii ishee keessa jiraniif Yerusaalem akka magaalaawwan dallaa hin qabneetti keessa ni jiraatamti; ani garuu, jedha Waaqayyo, ishee marsee dallaa ibiddaa isheetti nan ta'a; ulfinniis ishee gidduutti nan ta'a' jedhi" jedhe. Yaa, yaa, ba'aa; biyya kaabaa keessaa baqadhaa, jedha Waaqayyo; ani akka qilleensota afurii samii isin facaaseera, jedha Waaqayyo. Yaa Xiyoon, ati intala Baabilon wajjin jiraattu, of oolchi. Waaqayyo Gooftaan mootummaa akkana jedhaatii: ulfina booddee inni ana saba isin saamanitti ergeera; namni isin tuqu hundinuu qaroo ija isaa tuqa.

Kunoo, ilaalaa, ani harka koo isaan irratti nan raasa; isaanis tajaajiltoota isaaniif boojuu in ta'u; isin immoo Waaqayyo Gooftaan maccaa akka na erge in beektu. Yaa intala Xiyoon, faarfadhu, gammadiis; kunoo, ani nan dhufa, gidduu keettis nan jiraadha, jedhu Waaqayyo. Guyyaa sanattis saboonni baay'een Waaqayyotti in dabalamu, isaanis saba koo in ta'u; anis gidduu kee nan jiraadha; atis Waaqayyo Gooftaan maccaa akka gara kee natti erge in beekta. Waaqayyos biyya qulqulluu keessatti Yihudaa akka qooda isaa in dhaala, Yerusaaleminis deebi'ee in filata. Yaa foon hundumaa, fuula Waaqayyoo duratti cal'isaa; inni iddoo jireenyaa

isaa qulqulluu keessaa ka’eeraatii. Zakaariyaas 1:12–2:13.

Waadaan Gooftichaa inni Yerusaalem deebi’ee filachuuf kenne sun, yeroo Israa’el durii booji’amuu isaanii Baabilon keessaa booddee Yerusaalem ijaaranitti raawwatame; garuu raajonni caalaa guyyoota dhumaa irratti dubbatu malee guyyoota isaan keessa jiraatan qofa irratti miti. Gooftaan, Onkoloolessa 22, 1844, yeroo Inni Ka’umsaa Qulqulluu keessaa ka’ee gara Iddoo Hundumaa Caalaa Qulqulluutti socho’etti, “mana qulqullummaa isaa qulqulluu keessaa kaafame”; yeroo sana “foon hundinuu” Gooftaa duratti “cal’isuun” irra ture; sababiin isaas guyyaan Araara bifa dhugaa ta’e sun ga’ee ture; kunis Habakkuk 2:20 wajjin walii gala.

> Garuu Waaqayyo mana qulqullummaa isaa keessatti argama; lafti hundinuu isa duratti callisee haa turu. Habbaaquuq 2:20.

Yeroo sana Yohaannis Mul’ata boqonnaa kudha tokko keessatti mana qulqullummaa safaruudhaaf itti himame; kana immoo Zakaariyaas yeroo inni “ija isaa deebi’ee ol qabee ilaalee, kunoo namni harka isaa keessatti hidda safaraa qabu” argetti dhugaa ba’e. Ergasii Zakaariyaan, “Eessa dhaqxa?” jedhe. Yohaannis immoo Zakaariyaadhaan, “Yerusaalem safaruudhaaf, bal’inni ishee hammam akka ta’e, dheerinni ishees hammam akka ta’e arguudhaaf” jedhe. Seenaa Yerusaalem boojuu waggaa torbaatamaa sana booddee deebi’anii ijaaruu, fi seenaa bara 1798 keessatti jalqabee garuu yeroo ergamaan sadaffaan bara 1844 dhufe keessatti fincila keessatti xumurame, lamaan isaanii iyyuu hojii Fulbaana 11, 2001 jalqabe adda baasu.

Mootummaan kibbaa, magaalan Yerusaalemii, fi mootichi Daawit hundinuu “mataa” kan amala Waaqayyoo itti mul’ifamuu qabu dha. Mootummaan kaabaa “qaama” bakka bu’a; yeroo Gooftaan ammas “Yerusaalemiif mararfachuuf” fi “ishee jajjabeessuuf” akkasumas ammas “ishee filachuuf” murteesse, Inni mallatteessuu nama kuma dhibba tokkoo fi afurtamii afurii adda baasee agarsiisaa jira; kunis lafee gogaa du’aa Laa’odiqeyaa walitti qabamuu dabalatee, ergasii immoo lafeewwan sun waraana jabaa ta’anii jiraachifamuu isaanii of keessatti qabata.

That work is represented in Ezekiel chapter thirty-seven, and it is represented by the northern and southern kingdoms, which provide a simile of the work of fulfilling the covenant promise to write His law upon the hearts and minds of the one hundred and forty-four thousand. Of the two sticks, one and one only is identified as the head, and if you believe, if your eyes can perceive and your ears can understand, this identifies the other stick as the body.

Barreeffama itti aanu keessatti qorannaa kana itti fufna.

> “Phaawundee Kiristoos mataan Isaanii kaa’an irra, ergamoonni waldaa Waaqayyoo ijaaran. Kattaa Qulqulluu keessatti fakkeenyi mana qulqullummaa ijaaruu, ijaarsa waldaa ibsuuf yeroo baay’ee ni fayyadama. Zakaariyaas Kiristoosin Damee mana qulqullummaa Gooftaa ijaaru jedhee ni waama. Innis Namoota Ormaa hojii sana keessatti gargaaran akkana jedhee dubbata: ‘Warri fagoo jiran dhufanii mana qulqullummaa Gooftaa keessatti ni ijaaru;’ Isaayaasis, ‘Ilmaan alagaa dallaa kee ni ijaaru’ jedhee ni labsaa. Zakaariyaas 6:12, 15; Isaayaas 60:10.”
>
> Waa’ee ijaarsa mana qulqullummaa kanaa ilaalchisee, Pheexiroos akkana jedha: “Isin gara isaatti dhufaa, akka gara dhagaa jiraataatti, namootaan dhugumaan tuffatame, garuu

Waaqayyoon filatamee fi qaalii ta’eetti, isinis akka dhagaawwan jiraatanitti, mana hafuuraa, lubummaa qulqulluu tokko ta’uuf ijaaramaa jirtu; aarsaawwan hafuuraa, karaa Yesuus Kiristoosiin Waaqayyoof fudhatamaa ta’an dhiheessuuf.” 1 Pheexiroos 2:4, 5.

“Bakka buufata dhagaa addunyaa Yihudootaa fi Ormaa keessaa ergamoonni hojjetan; dhagoota baasanis hundee irra kaa’amuuf fidan. Phaawulos xalayaa isaa keessatti amantoota Efesoon jiraniin akkana jedhe: ‘Kanaafis isin si’achi alagootaa fi keessummoota miti, garuu qulqulloota wajjin lammiiwwan tokko, warra mana Waaqayyoo keessaa taatan; hundee ergamootaa fi raajotaa irratti ijaaramtaniirtu, Yesuus Kiristoos mataan Isaa Dhagaa Golee guddaa ta’ee; Isa keessatti ijaarsi hundinuu sirriitti walitti qindaa’ee mana qulqullummaa keessatti Gooftaa keessatti guddata; Isa keessattis isinis Hafuuraan iddoo jireenyaa Waaqayyoo ta’uuf walitti ijaaramtu.’ Efesoon 2:19–22.

Korinthoosiin akkana barreesse: “Ayyaana Waaqayyoo natti kenname akka ijaaraa oggaa qabu tokkootti ani hundee kaa’eera; kaan immoo isa irratti ijaara. Garuu namni hundinuu akkamitti akka isa irratti ijaaru of eeggannoo haa godhu. Hundee isa kaa’ame, jechuunis Yesuus Kiristoos malee, hundee biraa namni kam iyyuu kaa’uu hin danda’u. Amma namni kam iyyuu hundee kana irratti warqee, meetii, dhagaa gatii guddaa qabu, muka, margaa gogaa, cidhaadhaan yoo ijaare, hojii namni hundinuu hojjetu ni mul’ata; guyyaan sun hojii sana ni ibsa; inni ibiddaan waan mul’ifamuuf, ibiddis hojii namni hundinuu hojjetu maal fakkaata akka ta’e ni qora.” 1 Qorontos 3:10–13.

“Ergamoonni hundeen mirkanaa’aa ta’e irratti ijaaraniiru; innis Kattaa Bara-baraa dha. Isaan gara hundee kanaatti dhagaa addunyaa keessaa qotanii baasanii fidan. Ijaartoonni gufuu malee hin hojjenne. Hojiin isaanii mormii diinota Kiristoos irraa ka’een akka malee ulfaataa ta’e. Isaan warra hundee sobaa irratti ijaaranii jiran keessaa ba’u jibbummaa amantii, loogii, fi jibba wajjin wal loluu qabu turan. Namoonni baay’een akka ijaartota waldaaatti hojjetan, ijaartota dallaa bara Nehemiyaa fakkaachuu danda’u turan; isaanis akkana jechuun barreeffameera: ‘Warri dallaa sana ijaaranis, warri ba’aa ba’anis, warri fe’umsa baatanis, tokkoon tokkoon isaanii harka tokkoon hojii hojjetaa, harka kaaniin immoo meeshaa waraanaa qabatanii turan.’ Nehemiyaa 4:17.” Hojii Ergamootaa, 595–597.